

www.oljan.fo

Jan Müller

16 - 03 - 2012

Shell nærkast oljuboring í Arktis

-nú amerikanskir myndugleikar hava givið grønt ljós til seinastu umhvørvis- og tilbúgvingarætlanina hjá oljuranum. Ein av seinastu stóru forðingunum hjá oljuranum Shell at kunna bora í Arktis ella rættari í havøkjunum norðan fyri Alaska er ikki til longur. Amerikanskir myndugleikar góðkendu nevniliga í farna mánað tilbúgvingarætlanina í sambandi við oljuleka. Talan er um eina sokallaða Oil Spill Respons Plan oljuleka tilbúgvingarætlan - sum Shell hevur gjørt fyri komandi boringarnar í Chukchi havinum norðan og vestan fyri Alaska. Hetta er tann ætlanin, sum skal tryggja, at umhvørvið verður ikki dálkað, um óhapp hendir í sambandi við boring. Serfrøðingar meta, at tað liggja goymdar umleið 27 milliardir tunnur av olju og 130 trilliókir kubikfötur av gassi í undirgrundini á landgrunninum í hesum partinum av arktiska havinum. Talan er um Chukci havið í ein norðan og vestan og Beaufort havið norðan fyri Alaska. 9 brunnar Shell, sum hevur gjørt kanningar í hesum økinum í mong ár og keypt upp loyvi, ætlar sær at bora trýggjar brunnar í Chukchi havinum og tveir í Beaufort havinum. Higartil hava myndugleikarnir bara givið loyvi til oljuleiting og framleiðslu á landi í Alaska, North Slope tey kalla. Oljufeløg hava tó í mong ár søkt um loyvi at fara undir at bora til havs norðan fyri Alaska. Higartil uttan úrslit vegna mótstøðu frá umhvørvisfólki, upprunafólkinum har norðuri og myndugleikunum. Men stórt trýst verður lagt á myndugleikarnar frá oljuídnaðinum at kunna fara undir at bora, nú USA tørvar orku og ynskir at vera minni heft at innfluttari olju og gassi. Hetta mál er eisini vorðið partur av amerikanska valstríðnum, nú republikanar vilja vera við, at Obama heldur við hava arabiska olju enn olju úr Alaska. Myndugleikarnir siga seg tó við góðkenning frá Obamastjórnini nú vilja góðtaka, at tað verður borað, um oljufeløg fara varisliga fram og geva seg undir strangastu umhvørvis- og trygdarkrøvini. Òttin fyri eini

umhvørvisvanlukku í tí kalda Arktis er nevnliga ein álvarslig hóttan og marra fyri bæði myndugleikar og íbúgvagnar. Í síni umhvørvis- og tilbúgvingarætlan sigur Shell, at tað fer at brúka nýggja útánað, sum skal forða fyri, at oljan kann leka upp eins og hon gjørði tað í Meksíkanska flógvanum. Talan er um eitt nýtt slag av skeriútgerð, sum verður sett oman á og rundan um boriventilin á havbotninum, skuldi eitt blow out hent. Umboð fyri umhvørvisfeløg seta stórt spurnartekin við hesa útgerðina, tí hon er enn bert á tekniborðinum. Tøknin til hesa útgerðina er enn ikki til og enn minni roynd vilja tey vera við. Veruleikin er, at vit enn ikki vita, hvussu vit skulu fyrhalda okkum í sambandi við eina oljudálking í Arktis, sigur umboð fyri umhvørvisfelag. Tí seta umhvørvisfólk spurningin, hvussu tað ber til, at myndugleikarnir góðkenna eina tilbúgvingarætlan, áðrenn hon er roynd. Eftir umhvørvisvanlukkuna í Meksíkanska flógvanum hava oljufeløg annars ment eina nýggja útgerð, sum tann Shell umrøður í síni tilbúgvingarætlan. Henda útgerðin varð víst fram á oljumessuni í Aberdeen í fjør. Sum skilst fer BP at brúka hesa útgerðina, tá felagið fer at bora á North Uist leitimiðinum á djúpum vatni nær froykska markinum í næstum. Umhvørvisfólkini í Alaska halda annars lítið um avgerðina hjá Obamastjórnini at loyva leitivirksemi í Arktis. Tey vísa á, at síðani ein roynd varð gjørd at forða fyri eini dálkivanlukku í ár 2000 er ikki eydnast at prógva, at nøkur tilbúgvingarætlan finst, sum kann forða fyri dálking. Umboð fyri Shell sigur harafturímóti, at teirra leitiatlan í Arktis er skilagóð, trygg og haldbar bæði tøkniliga og vísindaliga. Umhvørvisfólkini harafturímóti vilja vera við, at myndugleikarnir vita ikki nóg mikið um lívið í havinum so langt norðuri og vistfrøðiskipanina har til tess at kunna geva loyvi til boring. Nógva olja í Arktis Síðani almenni amerikanski jarðfrøðistovnurin kunngjórði sínar metingar, at Arktis goymir mestu oljuna og gassið í heiminum, 412 milliardir tunnur av olju og 22% av allari tí olju, sum enn ikki er funnin, hava alsamt fleiri og fleiri oljufeløg vent antennunum móti hesum heimspartinum. Leiting í Arktis er tó ikki nakað ókent fyrbrigdi. Russar hava leingi borað eftir kolvetnum í russiska partinum av Barentshavinum og í havøkjum norðan fyri Rusland. Sama hava norðmenn gjørt. Seinastu 30 árinu eru ikki færri enn 90 brunnar boraðir í norska partinum av Barentshavinum. Í Grønlandi eru boraðir umleið 10 brunnar, meðan nakað er borað í kanadiska og amerikanska partinum av Arktis eisini. Tó er enn bert talan um avmarkaða framleiðslu í tí risastóra økinum í Arktis, gassfeltið Snøvit í Barentshavinum, men tað gongur skjótt tann vegin. Eitt nú er Statoil í ferð við at leggja til rættis útbygging av Skrugard og Havis leiðunum eisini í Barentshavinum, umframt at ENI byggir út Goliat oljukelduna í grannalagnum. Ameríkanska oljufelagið ExxonMobil gjørði herfyri avtalu við russiska Rosneft um eina stóra boriverkætlan til havs norðan fyri Rusland. Tey fara at bora longu í 2013 og rokna við fyrstu framleiðsluni eftir 2020. Metingar siga, at í hesum partinum av Arktis liggjar upp til 37 milliardir tunnur av olju goymdar. Ófriðaligt Orsøkirnar til at oljufeløg sum Cairn, Shell, ExxonMobil, Statoil og Rosneft og onnur oljufeløg við nú vilja brúka milliardir av dollarum til oljuleiting í Arktis eru fleiri. Ein er tann turbulensurin, sum er nógva staðni kring heimin, har stóru oljukeldurnar

liggja, ein onnur er tann sannroynd, at isurin er við at minka og ein tyoandi orsök er so eisini tann høgri oljuprísurin og útlitini til at gera stór fund í tí Arktiska økinum. Tey, sum eru ímóti ella í iva um og seta eitt stórt spurnartekin fyri ikki at siga ávaringartekin til arktiska oljuævintýrið vísa á, at í dag finst eingin ídnaður av hesum slag av týdningi í Arktis. Ringa veðurlagið og nógvi ísurin og øgiligi kuldin er alt nakað, sum talar ímóti eini oljumening. Hvussu skulu pallar og skip klára seg í einum umhvørvi við ísfjøllum, har finst als eingin infrastrukturur av nøkrum slag, haðani tú kann fáa stuðul í sambandi við dálking, og hendir ein dálkivanlukka, so fer hon at fáa katastrofalar fylgjur, tí oljan verður ikki niðurbrotin í tí nógva kuldanum á sama hátt sum í heitari økjum.